

Nr 156.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa bestämmelser för förste provinsialläkare och provinsialläkare i fråga om rätt till pension; given Stockholms slott den 25 februari 1926.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Möller, anför:

Den 5 februari 1926 har Kungl. Maj:t på min föredragning beslutat till riksdagen avlåta proposition (nr 74) med förslag angående definitiv lönereglering för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. m. Till grund för propositionen har lagts ett av 1902 års löneregleringskommitté i ärendet avgivet förslag.

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 1 saml. 131 häft. (Nr 156.) 215 26 1

Vid behandlingen av löneregleringsfrågan berörde jag (propositionen sid. 41) i korthet förste provinsialläkares och provinsialläkares pensionsförhållanden. Jag erinrade därvid om ett av 1921 års pensionskommitté avgivet förslag till civil tjänstepensionslag, vilken lag bland annat skulle för nyreglerade delar av allmänna civilförvaltningen ersätta 1907 års civila pensionslag jämte vissa senare utfärdade kompletterande stadganden av provisorisk natur. Därest lag i ämnet komme att antagas i huvudsaklig överensstämmelse med pensionskommitténs förslag, syntes denna lag kunna göras tillämplig även å förste provinsialläkare och provinsialläkare. Frågan om ny pensionslag föreläge emellertid icke för det dåvarande i sådant skick att det kunde avgöras huruvida förslag i ämnet kunde föreläggas innevarande års riksdag. Därest så ej kunde ske, anhöll jag att få framlägga förslag till särskilda provisoriska pensionsbestämmelser för förste provinsialläkare och provinsialläkare.

Sedan chefen för finansdepartementet meddelat, att förslag till civil tjänstepensionslag icke kommer att föreläggas den nu samlade riksdagen, ber jag att få till prövning upptaga frågan om de pensionsbestämmelser, som vid sådant förhållande synas erforderliga med anledning av den föreslagna löneregleringen för ifrågavarande grupper av befattningshavare.

Jag ber då först att få erinra, hurusom för förste provinsialläkare och provinsialläkare i fråga om pensionering för närvarande gälla bestämmelserna i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension. Pensionsunderlagen, som enligt pensionslagens föreskrifter motsvara lön vid vederbörande befattning, uppgå efter intjänande av de i gällande avlöningsstat upptagna ålderstilläggen för förste provinsialläkare till 6,000 kronor och för provinsialläkare till 5,000 kronor.

Såsom jag i löneregleringspropositionen antytt gälla för de befattningshavare inom den allmänna civilförvaltningen, vilkas avlöningsförhållanden reglerats efter det nya lönesystemet, i pensionshänseende bestämmelserna i nyssnämnda lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension, dock med vissa kompletterande stadganden av provisorisk natur, vilka meddelats i anslutning till nya löneregleringar. För statsdepartement m. fl. till den civila statsförvaltningen hörande verk hava dylika stadganden utfärdats genom kungörelse den 29 juni 1921 (nr 456) med vissa däri sedermera och senast genom kungörelse den 12 juni 1925 (nr 277) gjorda ändringar. För lots- och fyrstaten samt för domänverket, för vilka förvaltningsgrenar särskilda avlöningsreglementen gälla, hava motsvarande provisoriska stadganden meddelats genom särskilda kungörelser den 15 juni 1922 (nr 380, respektive nr 323) med vissa ändringar genom kungörelser den 18 juni 1925 (nr 245), respektive den 12 juni 1925 (nr 251).

Lönereglerings-
kommittén.

1902 år löneregleringskommitté har i sitt betänkande med förslag rörande lönereglering för förste provinsialläkare och provinsialläkare berört frågan om dessa befattningshavares pensionsförhållanden. I avvaktan på

en mera definitiv lösning av pensionsfrågan för de befattningshavares vidkommande, å vilka den civila pensionslagen ägde tillämpning, borde enligt kommitténs mening, på sätt skett i fråga om befattningshavare, å vilka avlöningsreglementet för statsdepartement m. fl. verk ägde tillämpning, den civila pensionslagens bestämmelser tillsvidare i huvudsak bibehållas för nu ifrågavarande tjänstemän, dock med vissa kompletterande stadganden. För förste provinsialläkare och provinsialläkare syntes sålunda provisoriskt kunna tillämpas liknande grunder som de, vilka gällde enligt förberörda kungörelse den 29 juni 1921 (nr 456). Härvid borde förste provinsialläkare likställas med tjänstemän i 20:e, motsvarande nuvarande 30:e lönegraden, och provinsialläkare med tjänstemän i 16:e, d. v. s. nuvarande 26:e lönegraden, till följd varav följande särskilda pensionsunderlag skulle bli gällande, nämligen 6,996 kronor för förste provinsialläkare och 5,724 kronor för provinsialläkare.

De enligt kommitténs mening sålunda erforderliga bestämmelserna skulle utfärdas genom en särskild kungörelse, vartill kommittén i sitt betänkande framlagt förslag. Denna kungörelse skulle innehålla att för ordinarie tjänsteman, å vilken det föreslagna avlöningsreglementet för förste provinsialläkare och provinsialläkare ägde tillämpning, i fråga om rätt till pension samt skyldighet att avgå från tjänsten tills vidare och intill dess annorledes bleve förordnat skulle gälla vad i lagen angående civila tjänstnehavares rätt till pension stadgades, dock med iakttagande i tillämpliga delar av föreskrifterna i kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension, varvid förste provinsialläkare och provinsialläkare skulle anses likställda med tjänstemän i nyssnämnda lönegrader (B 30, respektive B 26).

Mot vad sålunda föreslagits har erinran ej framställts i de över löne regleringsförslaget avgivna yttrandena.

Sedan statskontoret anbefallts avgiva utlåtande över det i kommitténs betänkande intagna förslaget till provisoriska pensionsbestämmelser, har statskontoret i ett den 13 februari 1926 avgivet utlåtande anfört följande:

Statskontoret.

Då enligt förslaget provinsialläkare skulle i pensionshänseende likställas med tjänsteman i nuvarande 26:e lönegraden och alltså erhålla ett pensionsunderlag av 5,724 kronor, finge statskontoret fästa uppmärksamheten därpå, att provinsialläkare, som intjänat båda ålderstilläggen och uppfyllt villkoren för erhållande av hel pension, enligt nu gällande bestämmelser efter avgången komme i åtnjutande av dels pension å 5,000 kronor, dels förhöjningar enligt kungörelsen den 18 juni 1925 med bestämmelser om ny pension (nr 280) med tillhopa 880 kronor så att sammanlagda pensionsförmånen, oberäknat dyrtidstillägg, uppginge till 5,880 kronor. Vid bifall till föreliggande förslag skulle visserligen högsta provinsialläkarpension av äldre typ

minska till 5,760 kronor, men alltså fortfarande bliva högre än den föreslagna nyreglerade pensionen för provinsialläkare å 5,724 kronor.

Med hänsyn härtill och då för befattningshavare, vilkas avlöning, såsom torde vara förhållandet enligt den föreslagna löneregleringen för provinsialläkare, avpassades med hänsyn till att extra inkomster enligt fastställd taxa åtnjotes i tjänsten, i åtskilliga fall fastställdes högre pensionsunderlag än som tillkomme annan befattningshavare med motsvarande fast avlöning, såsom exempelvis nu gällde för häradshövdingar, länsveterinärer och lantmätare samt jämväl i fortsättningen skulle enligt i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag framlagt förslag komma att gälla för länsveterinär med nyreglerad avlöning, syntes det kunna ifrågasättas, huruvida icke pensionsunderlaget för provinsialläkare borde bestämmas till något högre belopp än som föreslagits, exempelvis till det belopp av 6,000 kronor, som enligt förenämnda kungörelse vore bestämt såsom underlag för beräkandet av förhöjning II åt pensionerad provinsialläkare med pension av äldre typ.

Vidare ville statskontoret erinra därom, att enligt beslut av 1923 års riksdag och kungörelsen den 8 juni samma år (nr 208) meddelats vissa särskilda bestämmelser angående tjänstårsberäkning för pension beträffande vissa befattningshavare inom provinsialläkarkåren. Dessa bestämmelser, vilka tillkommit efter det att förevarande kommittéförslag avgivits, hänförde sig till tjänstårsberäkning enligt lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension. Då nu enligt kungörelseförslaget icke nämnda lag utan vad rörande tjänstårsberäkning för pension funnes stadgat i kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) skulle tillämpas beträffande befattningshavare inom provinsialläkarkåren, syntes det vara lämpligt, att i kungörelsen meddelades bestämmelse om fortsatt tillämpning av 1923 års kungörelse vid tjänstårsberäkning för förste provinsialläkare och provinsialläkare.

I övrigt hade förslaget icke givit anledning till erinran från statskontorets sida.

Departements-
chefen.

Då frågan om ny civil tjänstepensionslag icke kommer att föreläggas innevarande års riksdag synas såsom förut framhållits förste provinsialläkares och provinsialläkares pensionsförhållanden nu endast böra provisoriskt ordnas i anslutning till den nya löneregleringen. Detta synes lämpligen kunna ske på sådant sätt att föreskrifterna i kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension bliva i tillämpliga delar gällande för här ifrågasvarande befattningshavare.

Vad angår de pensionsunderlag, som därvid böra fastställas, torde förste provinsialläkarna på sätt löneregleringskommittén hemställt böra likställas med befattningshavare i nuvarande 30:e lönegraden, med vilka de enligt löneregleringsförslaget skulle bliva jämställda. I fråga om provinsialläkarna, vilka i lönehänseende närmast skulle bliva likställda med tjänstemän i 26:e lönegraden, torde vad statskontoret anfört böra föranleda till fastställande av något högre pensionsunderlag än enligt löneregleringskommitténs förslag. En sådan anordning lär, såsom statskontoret också framhållit, få anses motiverad med hänsyn till de inkomster av praktik som provinsialläkarna åtnjuta utöver den fasta lönen. Av

praktiska skäl torde det emellertid vara lämpligt att även provinsialläkarna i pensionshänseende anses tillhöra viss lönegrad. Jag vill i detta avseende förorda, att provinsialläkarna likställas med tjänstemän i 27:e lönegraden.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle — med den lydelse kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) efter ordnandet av kvinnliga befattningshavares avlöningsförhållanden numera har — pensionsunderlagen komma att utgöra för förste provinsialläkare 6,996 kronor för manlig och 6,684 kronor för kvinnlig tjänstinnehavare och för provinsialläkare 6,036 kronor för manlig och 5,724 kronor för kvinnlig tjänsteman. Pensionsunderlaget för manlig provinsialläkare skulle härigenom komma att obetydligt överstiga det belopp av 6,000 kronor, som enligt bestämmelserna om ny pension utgör jämförelseunderlag för fastställande av s. k. förhöjning II åt vissa redan pensionerade f. d. provinsialläkare.

Beträffande tiden för pensions utgående, beräkning av tjänstår m. m. skulle för förste provinsialläkare och provinsialläkare i tillämpliga delar komma att gälla de i nyssnämnda kungörelse den 29 juni 1921 stadgade bestämmelserna för tjänstemän, vilka avses i 3 kap. av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. Vad tjänstårsberäkningen angår hava, såsom statskontoret antytt, enligt beslut av 1923 års riksdag genom kungörelse den 8 juni 1923 (nr 208) utfärdats vissa särskilda bestämmelser angående tjänstårsberäkning i fråga om pension att gälla för den, som den 1 juli 1923 var förste provinsialläkare eller provinsialläkare och förut varit anställd såsom extra provinsialläkare ävensom för den, som vid nämnda tidpunkt var anställd såsom extra provinsialläkare och sedermera blivit eller blir innehavare av tjänst såsom förste provinsialläkare eller provinsialläkare. I sistnämnda bestämmelser kommer givetvis någon rubbning ej att föranledas av vad i nu förevarande sammanhang föreslagits. Särskild föreskrift om fortsatt tillämpning av kungörelsen den 8 juni 1923 synes knappast vara erforderlig.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta

att för ordinarie tjänsteman, å vilken avlöningsreglementet för förste provinsialläkare och provinsialläkare erhåller tillämpning, skall i fråga om rätt till pension samt skyldighet att avgå från tjänsten tills vidare och intill dess annorledes varder förordnat gälla vad i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension stadgas, dock med iakttagande i tillämpliga delar av föreskrifterna i kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila

statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension, varvid förste provinsialläkare skall anses likställd med tjänsteman i trettionde lönegraden och provinsialläkare med tjänsteman i tjugusjunde lönegraden.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Karholm.